

Sisäinen kipinä ohjaa tekemään hyvää **KOHTI VIISAAMPAA YHTEISKUNTAA**

TEKSTI: KAIJA LINDSTRÖM

Kansalaiset ovat huolissaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuudesta. He pohtivat myös, onko päätöksenteko oikeudenmukaista ja riittävätkö yhteiskunnan rahat. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry:n pääsihteeri Eeva Kuuskoski patistaa valtiota, kuntia, järjestöjä, päätöksentekijöitä ja poliitikkoja yhteistyöhön, jotta ihmiset voisivat suhtautua luottavaisesti tulevaisuuteen. Hän korostaa myös vapaaehtoistyöntekijöiden merkitystä lähimmäisten arkielämän tukijoina.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt lähellä ihmistä

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöyhdistys YTY ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen yhteistyöorganisaatio, joka valvoo jäsenjärjestöjensä etuja. Lisäksi YTY pyrkii edistämään jäsenjärjestöjensä ja yhteiskunnan muiden toimijoiden välistä yhteistyötä. Jäseninä on 129 valtakunnallista liittoa ja säätiötä. Epilepsialiitto on yksi jäsenistä.

Sosiaali- ja terveysjärjestöt toimivat julkisen ja yksityisen sektorin välissä ns. kolmannella sektorilla. Ne ovat linkki ihmisten ja byrokratian välillä. Järjestöt tuottavat tietoa, toimivat kansalaisten edunvalvojina sekä järjestävät vapaaehtoistoimintaa ja vertaistukea. Toiminnan päärahoittaja on Raha-automaattiyhdistys. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen toiminnassa on mukana noin 253 000 vapaaehtoista toimijaa ja 29 000 palkattua työntekijää.

Sisäinen kipinä

Kolmasosa suomalaisista on mukana vapaaehtoistyössä. Vapaaehtoisuuden luonne on kuitenkin muuttunut. Samaa työhön ei välttämättä enää sitou-

duta vuosikymmeniksi. Mukana ollaan elämäntilanteen mukaan jonkin aikaa ja sitten siirrytään kokeilemaan toista vapaaehtoistyötä.

- Järjestöjen on hyväksyttävä tämä kehityssuunta ja tarjottava mahdollisuuksia erilaisiin vapaaehtoistoihin niillä ehdoilla, joita toimijoilla on, Kuuskoski sanoo.

Miksi ihmiset antavat aikaansa ja osaamistaan muiden käyttöön ilman

koiminen ja valmistautuminen ovat osatulevaisuuden suunnitelmia. Meidän on otettava huomioon myös EU:n asettamat raamit.

Järjestötkin elävät kilpailutilanteessa. Jotkut yritykset järjestävät samankaltaista koulutusta kuin järjestöt, mutta isommalla rahalla. - Järjestöt eivät rahakilpailussa pärjää, mutta niillä on inhimillistä pääomaa, ideoita ja vapaaehtoisia toimijoita, muistuttaa Kuuskoski.

on, että RAY:n tuotto käytetään puhtaasti sosiaali- ja kansanterveysjärjestöjen toimintaan, Eeva Kuuskoski muistuttaa.

Osattomaksi onnesta

Kansalaisbarometrin 2009 (Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto, STKL) mukaan suomalaiset pitävät erittäin tärkeänä päästä vaikuttamaan asuinympäristöönsä, yhteiskuntaan ja poliittiseen

---

”Äänestämättä jättäminen on yksi erimerkki siitä, että ihmiset ajattelevat, ettei yksi ääni kuitenkaan vaikuta. Kuitenkin olisi tärkeää saada julki oma mielipiteensä ja toiveensa.”

---

korvausta? Kiitosta ja palautetta ei juuri heru. Ansiomerkit ja juhlapuheet ovat harvinaista herkkua.

- Vapaaehtoisen tulee itse arvostaa omaa työtään. Hänellä on myönteinen asenne elämään ja vahva halu auttaa. Sisäinen kipinä ohjaa toimijaa, Eeva Kuuskoski toteaa. Vapaaehtoistyö ei saa olla pakkopullaa. Sen tulee tuoda teki jälleen mielihyvää.

Kuntien ja järjestöjen yhteistyö

Kuuskoski kaipaa selvitystä siitä, miten kuntien ja järjestöjen yhteistyö toimii käytännössä. Minkälaisia palveluita ja toimintoja järjestöt tuottavat? Kuinka kunta ja sen asukkaat hyötyvät järjestöjen osaamisesta? Kuinka kunta voi edesauttaa järjestöjen työtä, esimerkiksi voivatko järjestöt saada edullisia tiloja käyttöönsä?

Osa kunnista on kartoitusta tehnytkin, mutta koko maan tilannetta ei tiedetä.

Järjestöjen tekemän työn arvon osoittaminen ei kuitenkaan ole helppoa, sillä arviointimittareita ei juuri ole.

Vain muutos on varmaa

Epävakaassa maailmassa ainut varmaa asia on muutos. - Ajan haasteisiin tulee tarttua, Kuuskoski korostaa. Enna-

Järjestöillä on erilainen työskentelyote, jota myös arvostetaan.

Elämme kiireisessä maailmassa. Ihmisten oma työ vie ajan, moni on tiukoilla. On opittava rajaamaan tekemisiään. Toisaalta osa kansalaisista kamppailee työttömyyden kanssa.

Rahaa on rajallisesti

Viime aikoina on puhuttu huolestunein äänenpainoin Raha-automaattiyhdistysten kohdentumisesta ja pelitoiminnan tulevaisuudesta. Menettääkö RAY monopoliasemansa ja jäävätkö sosiaali- ja terveysjärjestöt ilman tukea?

Kuuskoski arvioi, että RAY:n rahoitusjärjestelmä säilyy ennallaan lähivuosina. - Tosiasia on, että rahaa ei ole rajattomasti eikä avustusten määrä lisääntynyt. Lisäksi uusia järjestöjä pyrkii avustusten piiriin.

EU-tasolla kaivataan perusteluja siitä, miksi RAY:n monopoliasema on syytä säilyttää.

- Toivon, että jatkossakin suomalaiset ovat tässä asiassa yhtä mieltä. Monopoli on EU:n lainsäädännössä mahdollinen silloin, kun pelaamisen ongelmat tunnistetaan ja niiden ehkäisyyn ja hoitoon kiinnitetään riittävästi huomiota. Lisäksi suomalaisen mallin erityispiirre

päätöksentekoon. Yli puolet on kuitenkin sitä mieltä, että mahdollisuudet siihen ovat odotuksiin nähden heikot.

Osattomuuden kokemusten yleisyys on Kuuskosken mielestä huolestuttavaa. Äänestämättä jättäminen on yksi erimerkki siitä, että ihmiset ajattelevat, ettei yksi ääni kuitenkaan vaikuta. Kuitenkin olisi tärkeää saada julki oma mielipiteensä ja toiveensa.

- Olisiko tässä myös kysymys ajallemme ominaisesta kärsimättömyydestä? Ihmiset haluavat kaiken tässä ja nyt. Kun asiat eivät tapahdukaan heti, tulee ahdistunut olo, Kuuskoski miettii. Pitää pohtia myös mitä tarkoittaa minä ja me? Samoin tulee pohtia, mistä tekijöistä hyvinvointi syntyy? Yleisessä keskustelussa nostetaan herkästi esiin vain yksi asia. Tarvitaan laajempaa näkökulmaa.

Muutoksista tiedotettava selkeästi

Kansalaisbarometri 2009 osoitti myös, että kansalaiset ovat huolissaan mm. julkisten sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden jatkuvuudesta ja palveluiden saannin oikeudenmukaisesta jakaantumisesta.

Vuodesta 2005 käynnissä ollut kunta- ja palvelurakennemuutos on valta-

osalle täysikäisistä suomalaisista melko tuntematon. Neljäsosa on täysin tietämättömiä kaikista uudistukseen liittyvistä asioista ja puolet tuntee uudistuksen sisältöjä vähän tai erittäin vähän. Lähes puolet kaipaa lisää tietoa.

Uskon, että suomalaiset hoitavat tulevaisuudessa yhteisiä asioita solidaarisesti.

Yli 40 % suomalaisista pelkää uudistuksen tarkoittavan palvelujen loppettamista tai siirtämistä kauemmaksi, mutta uskoo myös voimavarojen käytön tehostuvan. Noin 40 % uskoo uudistuksen tarkoittavan palvelujen saannin, sosiaali- ja terveyspalvelujen laadun ja kuntalaisen valinnanvapauden heikentymistä sekä kuntien talouden vahvistumista.

Kaksi kolmasosaa suomalaisista pitää oman kuntansa sosiaali- ja terveyspalveluja vähintään melko hyvinä.

Parhaiten suomalaisten tarpeisiin vastaavat lasten päivähoito, yksityiset lääkäripalvelut, neuvola sekä sairaankuljetus. Heikoiten tarpeisiin vastaavat lapsiperheiden kotipalvelut, lasten kotihoiton tuki ja sosiaali- ja potilasasiamiesten palvelut.

– Kun ihmisille kerrotaan muutoksista ja uudistuksista, on käytettävä selkeää kieltä, Kuuskoski huomauttaa. Viesteistä täytyy välittyä se, mitä uudistukset tarkoittavat käytännössä. Koskettaako tämä juuri minua ja jos niin miten?

Kohti viisaampaa yhteiskuntaa

Millainen suomalainen yhteiskunta on tulevaisuudessa?

– Olen optimisti ja katson myönteisesti tulevaisuuteen. Uskon, että suomalaiset hoitavat tulevaisuudessa yhteisiä asioita solidaarisesti. Ihmiset arvostavat toisiaan ja yksilölliset elämäntilanteet otetaan huomioon entistä paremmin, Eeva Kuuskoski pohtii.

Kuuskoski rytmittää ihmisen elämän neljään eri vaiheeseen: lapsuus ja nuoruus, keski-ikä, isovanhemmuuden aika ja varsinainen vanhuus. Eri vaiheissa tarvitaan erilaisia palveluita ja tukea.

Ihmisille tulee järjestää joustoa elä-

mäntilanteiden mukaisesti esimerkiksi vanhempain-, vuorottelu- tai opintopailla tai työaikajärjestelyillä.

– Suomessa on hyvä, vuosikymmenien mittaan rakennettu terveydenhuoltojärjestelmä ja koulutettua työvoimaa. Rahaakin löytyy, mutta ne on jaettava viisaasti ja solidaarisesti, Kuuskoski listaa. Näillä eväillä meillä on hyvät mahdollisuudet ylläpitää tulevaisuudessakin tasokkaat sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut kaikille kansalaisille.

Lisätietoa kansalaisbarometrasta:

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliiton (STKL) Kansalaisbarometri 2009.

Kansalaisbarometri on ensimmäinen valtakunnalliseen kansalaiskyselyyn perustuva, suomalaisten hyvinvointia sekä kokemuksia sosiaali- ja terveyspalveluista ja kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta selvittävä tutkimus. Keväällä 2008 tehtyyn kyselyyn vastasi 2857 täysi-ikäistä suomalaista. STKL on tehnyt kansalaiskyselyihin pohjautuvia alueellisia hyvinvointianalyyssejä 14 vuotta, viimeksi Itä-Suomessa ja Keski-Suomessa. Lisätietoja: www.stkl.fi. ■

LIITON LOGO UUDISTUI

Epilepsialiitto on 40-vuotisen toimintansa kunniaksi uudistunut myös ulkoisesti. Epilepsialiiton uusi visuaalinen ilme on saanut seurakseen myös graafisen ohjeiston. Sinistä liekki-tunnusta käytettiin samanlaisena neljä vuosikymmentä. Se on toiminnut myös uuden tunnuksen suunnittelun pohjana.

Uusi, vihreä tunnus kuvaa kasvua ja toiveikasta, uudistuvaa henkeä. Se heijastaa sitä, kuinka epilep-

siatyön haasteet ovat vuosien myötä muuttuneet. Tutkimus on tuonut uutta tietoa epilepsiasta ja hoito on kehittynyt. Epilepsiasta myös puhutaan aiempaa avoimemmin. Uudessa tunnuksessa on käytetty yhden

vihreän eri sävyjä. Värin elävyys ja liike muistuttaa epilepsioiden monimuotoisuudesta. Logon on suunnitellut Anu Niiranen mainostoimisto Hinkusta. ■

Epilepsiatoimijat kunnallispolitiikassa

YKSIKIN IHMINEN VOI VAIKUTTA

Epilepsiyhdistysten toimijat ja Epilepsialiiton hallituksen jäsenet Pirkko Lahtinen ja Seppo Lehtinen vaikuttavat myös kunnan tasolla. Lahtinen asuu Sastamalan kaupungissa ja Lehtinen ”leijonapitäjässä” Ruokolahdella. He kannustavat ihmisiä tuomaan mielipiteensä julki. Yksikin ihminen voi saada paljon aikaan.

Ongelmia erityisesti terveyspalveluissa

Pirkko Lahtinen kertoo, että Sastamalassa lääkäripäivystykseen on vaikea päästä ja päivystykset ruuhkautuvat lääkäripulan vuoksi. Sosiaalipuolella asiat ovat paremmin, vaikkakin kotihoidossa on liian vähän työväkeä. Päivähoito on mallillaan ja myös kehitysvammahuoltoon satsataan melko hyvin. Sen sijaan mielenterveyskuntoutujien tilanne on huonompi. Avohoito ei toimi kunnolla ja laitospaikkoja vähennetään.

Ruokolahden kunnan talous on hyvässä jamassa. Sosiaalipalvelut pelaavat melko hyvin.

Omana kokemuksenaan Seppo Lehtinen mainitsee, että hammashoito on erinomaisen hyvää ja nopeaa. Samoin fyysikaalinen osasto toimii hyvin. – Käytän itse Stora-Enson terveyskeskuksen ja yksityisen palveluita. Tiedän kuitenkin, että lääkärille joutuu jonottamaan eikä työelämässä oleva saa aina riittävästi tarvitsemaansa kuntoutusta.

Vahva halu vaikuttaa asioihin

- Olen aina ajanut heikompien asioita. Kunnallisessa päätöksenteossa asioihin voi oikeasti vaikuttaa. Järjestöpuolelta se on vaikeampaa. Haluan ajaa niiden

ihmisten asioita, joilla ei ole siihen mahdollisuutta tai voimia, Pirkko Lahtinen kertoo.

Lahtinen on tehnyt jo pitkän rupeaman kunnallisissa tehtävissä. Hän on ollut yli 20 vuoden ajan perusturvalautakunnassa, suurimman osan ajasta puheenjohtajana. Hän on myös kaupunginvaltuustossa ja tällä hetkellä myös kaupunginhallituksessa saatuaan viime vaaleissa toiseksi eniten ääniä Sastamalassa. Lisäksi hän

Pirkko Lahtinen tuntee kuntalaisten arjen monesta näkökulmasta ja pyrkii edistämään yhteisiä asioita kaikin tavoin.

toimii myös kirkkovaltuustossa ja kirkkoneuvostossa.

- Olen edelleen innostunut ja aktiivinen, vaikkakin ainainen taistelu eri asioista ei ole ihan ominta aluettani, Lahtinen toteaa. En ole taisteleva luonne.

Seppo Lehtinen kertoo seuranneensa kunnan asioita pikku pojasta asti, mutta viime vuonna vaimo sai aikaan, että hän lähti mukaan politiikkaan. - Aamulla TV oli auki ja otin kantaa johonkin asiaan arvostelevaan sävyyn. Vaimo sanoi, että mikset itse mene mukaan hoitamaan asioita, kun on noin vahvat mielipiteet, Seppo kertoo. Samana päivänä ilmoittauduin kunnallisvaaliehdokkaaksi. En tosin tullut valituksi tällä

kertaa. Olen toki puolueen jäsen ja sitä kautta voin viedä viestiä päättäjille. En pelkää esittää tyhmiäkään kysymyksiä, ja odotan että saan vastauksia selkeällä suomenkielellä.

Monta tapaa vaikuttaa

Pirkko ja Seppo vakuuttavat, että kyllä yksittäinen ihminen voi vaikuttaa kunnan asioihin.

Pirkko kertoo kirjoitelleensa kolumneja ja tehneensä valtuustoaloitteita, jotka ovat kantaneet hedelmää. - Esimerkiksi aloitteeni pohjalta perustettiin kaupunkiin avoinpäiväkoti. Tällä hetkellä on meneillään aloite, jossa yritämme saada lisää työvoimaa vanhainkotiin.

- Jos ei ole tyytyväinen, pitää ottaa selvää, ketkä asioita hoitavat ja mennä heidän tykö. Kunnan sosiaali- ja terveysviranomaiset ovat ihmistä varten. Torilla toisilleen pajattaminen ja valitus ei auta ketään, Seppo tähdentää.

Pirkko Lahtinen toimii myös vammaisneuvostossa ja sieltä käsin hän pysyy vaikuttamaan myös epilepsiasioihin. - Meillä on syksyisin vammaisten kulttuuriviikko, jolloin pidän aina yhden teemaillan epilepsiasta ja omaishoitajan työstä.

Pirkko pyrkii kirjoittamaan epilepsiasta myös paikallislehtiin. Hän on Vammalan epilepsiakerhon puheenjohtaja ja hän hoitaa myös alueensa vaalikeräysasioita.

Seppo Lehtinen ei pelkää kysyä ja ottaa kantaa asioihin, jotka kaipaavat kohennusta. Hän myös vaatii viranomaisilta selviä vastauksia.

Pirkko on mukana sekä kunnallispolitiikassa, Mielenterveysseurassa, Epilepsiakerhossa ja myös seurakunnan päättäjänä. Kaikki toiminta tukee toinen toistansa. - On hyvä, että on laaja-alainen näkemys paikkakunnan asioista. Ongelmana on ajan ja ehkä myös vähän voimavarojen puute, Pirkko kertoo.

Seppokin myöntää, että aika ei välttämättä riitä kaikkeen, mitä haluaisi tehdä.

- Kunnallisessa päätöksenteossa ja poliittisessa toiminnassa olemisesta on se etu, että pääsee suoraan tekemisiin tahojen kanssa, jotka päättävät asioista. Myös epilepsiatyön kannalta on hyvä, että toimijat ovat aktiivisesti esillä.

Kurkistus tulevaisuuteen

- Kuntatasolla tilanne on sosiaali- ja terveyspuolella vaikeutunut vuosien saatossa. Rahaa on jostain syystä vähemmän ja arvot ovat muuttuneet kovemmiksi, Pirkko Lahtinen pohtii. Myös kunnan avustukset vammaisjärjestöille ovat pienentyneet.

Myös Seppo Lehtinen on havainnut, että kunnan tehtävät ovat muuttuneet tiukemmiksi. Joka asiassa pitää säästää ja supistaa. Yhdistyksissä se näkyy ainakin niin, että kerho- ja kokoontumistiloja on vaikeita saada ainakaan maksutta.

Tulevaisuudesta haluaisin uskoa, että ihmisläheiset arvot saavat vielä voimaa. Nyt näyttää siltä, että ihmiset jakautuvat yhä enemmän hyvä- ja huono-osaisiin. Näin pelkään, mutta toivon, että arvot muuttuvat inhimilliseen suuntaan, Pirkko Lahtinen sanoo.

Monet asiat muuttuvat ja kaikenlaiset ”direktiivit” vielä sekoittavat kuvioita niin että, tavallinen ”taatelintallaaja” ei meinaa muutenkaan pysyä mukana. Uskon, että jos taloutta hoidetaan järkevästi eikä suuria investointeja tehdä, niin Ruokolahden palvelut tulevat tulevaisuudessakin säilymään. Ja näin käy toivottavasti muuallakin Suomessa, toteaa Seppo Lehtinen. ■